

praktisk talt hele det danske Folk følt sig hjemme i den danske Folkekirke, selv om jeg ikke skal lægge Skjul paa, at for en Mængde Menneskers Vedkommende har en vis Pietetsfølelse haft sin store Andel deri.

Den Udvikling, der har fundet Sted, er foregaaet paa en saadan Maade, at man, naar man ser tilbage paa den svundne Tid, ofte undres over den. Jeg skal i saa Henseende blot minde om det Røre, som den saakaldte Askov-Adresse i 1881 vakte — de ældre af os vil kunne huske den eller i hvert Fald Dønningerne efter denne Affære. Denne Askov-Adresse blev af mange opfattet som Udtryk for Tanker, der, hvis de blev realiseret, vilde revolutionere Forholdene indenfor Folkekirken. Det er ganske ejendommeligt at lægge Mærke til, hvad det var i denne Askov-Adresse, som satte Sindene i Bevægelse. Det var f. Eks. Kravet om, at der skulde indrømmes Sognemenighederne Ret til selv at vælge deres Præster — det blev den Gang anset som noget meget yderliggaaende, medens man nu anser det for en Selvfølge. Det samme gælder f. Eks. Askov-Adressens Krav om Frihed for Biskoppen til under særegne Omstændigheder at ordinere Mænd, der ikke var teologiske Kandidater, og Kravet om udvidet Ret for Valgmenigheder og Sognebaandsløserne til at benytte Sognekirken. Det var, som sagt, Tanker, der den Gang blev anset for meget yderliggaaende og revolutionerende for Folkekirken; nu finder vi disse Ting ganske i sin Orden og undres egentlig over, at saadanne Krav den Gang kunde sætte Sindene i saa stærk Bevægelse, som de faktisk gjorde, og at det varede saa længe, inden de blev gennemført.

Men selv om der saaledes i Aarenes Løb har fundet en rig Udvikling Sted indenfor vor Folkekirke, er der dog ingen af os, som kan være blind for, at en Gang, før eller senere, maa Folkekirkens Rammer sprænges og en Opløsning af Folkekirken finde Sted, saa at der kan blive Plads for frie Menigheder, med andre Ord, at Erikirken maa afløse Folkekirken. Naar man betragter den stedfundne Udvikling og lægger Mærke til, hvad der sker, kan man ikke undgaa at se, at dertil *maa* det komme. Men det skal indrømmes, at medens nogle hilser dette Tidspunkt med Glæde, ønsker andre det udsat saa længe som muligt; at Tidspunktet vil komme før eller senere, tror jeg imidlertid alle vil indrømme.

Vi Socialdemokrater mener, at Gennemførelsen af de saakaldte J. C. Christensenske Kirkelove af 1922, navnlig Loven om Bispevalg, mægtigt vil bidrage til at fremskynde

det Tidspunkt, da Stat og Kirke maa skilles. Det er nemlig saaledes — det maa man ikke lukke Øjnene for —, at siden disse Loves Gennemførelse besidder den parlamentariske Kirkeminister ikke den Magt, som han havde tidligere. Det er vel sandt, at formelt har han Ansvaret, men de virkelige Forhold er saaledes, at Afgørelsen ofte først og fremmest ligger i Biskoppernes Hænder, de Biskopper, som nu vælges direkte af Repræsentanter for Menighedsraadene. Ved at følge disse Tanker videre vil man let kunne indse, at den parlamentariske Kirkeministers Magt er blevet svækket ved disse Love. I denne Forbindelse maa jeg maaske minde om, at den nuværende højtærede Socialminister som Ordfører for mit Parti under Behandlingen af disse Love meget stærkt gjorde gældende, at hvis de blev gennemført, vilde den daværende Kirkeminister, J. C. Christensen, være den sidste Kirkeminister i Danmark. Jeg er overbevist om, at Tiden nok skal vise, at denne Udtalelse var berettiget.

Ærede Medlemmer vil sikkert ogsaa erindre, at der ved den Lejlighed fra socialdemokratisk Side blev stillet Forslag om en Dagsorden, der indeholdt Forslag om Nedsættelse af et Udvalg til at forberede Kirkens Adskillelse fra Staten, og at denne Dagsorden blev forkastet. Det er i Virkeligheden de Tanker, som var nedlagt i denne Dagsorden, der nu indeholdes i det af Kirkeministeren fremsatte Forslag om Nedsættelse af et Udvalg angaaende Forholdet mellem Staten og Folkekirken. Forholdene har ført med sig, at det fremsættes nu, og vi fra vor Side hævder, at nu maa Tiden være inde til Drøftelse af de herhenhørende Spørgsmaal. Jeg vil gerne tilføje, at hvis dette Lovforslag vedtages, vil vi fra vor Side gaa ind til Arbejdet med en ærlig Villie til i Fordragelighed at drøfte de herhenhørende overordentlig vanskelige Spørgsmaal. Det er jo ikke Spørgsmaal, der ventes afgjort i en Haandevending, det er Spørgsmaal, der har deres Rod langt tilbage i Tiden, og som for mange er af meget indgribende Betydning, Spørgsmaal, der ingenlunde er lige til at løse, men som fortjener den allernøjeste Overvejelse. Jeg ønsker dog at understrege, at overfor Resultatet af Udvalgets Arbejde staar Rigsdagen til sin Tid selvfølgelig frit.

Lovforslagets Enkeltheder er meget let overskuelige og giver mig ikke Anledning til nærmere Omtale. Lovforslagets § 1 fastsætter Udvalgets Opgave, nemlig en Drøftelse af Forholdet mellem Staten og Folkekirken og Afgivelse af en Betænkning om